

Revisors sjekkliste for åpenhetsloven

Det er varierende kunnskapsnivå om åpenhetsloven blant virksomheter og deres rådgivere. Her er noen tips til hvordan du som revisor kan hjelpe med å overholde pliktene.

Christoffer Bjørnum
Underdirektør, Forbrukertilsynet

Åpenhetsloven skal fremme virksomheters respekt for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold samt sikre allmennheten tilgang til informasjon.

Forbrukertilsynet har veiledet og ført tilsyn med åpenhetsloven i over to år. Vi ser at det fortsatt er et varierende kunnskapsnivå blant virksomheter og deres rådgivere.

Som revisor kan du være en viktig rådgiver i virksomheters arbeid med å overholde pliktene i åpenhetsloven. Gjennom kontroller og gode rutiner kan revisor bidra til at virksomheter følger opp åpenhetslovens plikter, og at de unngår gebyrer og eventuelle andre sanksjoner.

Her har vi laget noen sjekkpunkter du kan bruke i ditt revisjonsarbeid:

1. Er virksomhetene du kontrollerer, omfattet av åpenhetsloven?

Revisor har kunnskap om virksomheters salgsinntekt, balansesum og antall ansatte, som er nødvendig å kjenne til for å kunne vurdere om virksomheter har plikter etter åpenhetsloven.

Åpenhetsloven er forutsatt å harmonisere med regnskapsloven på flere punkter. For revisor er arbeidet med regnskapslovens plikter en naturlig inngang til å kontrollere om virksomheten har plikter etter åpenhetsloven. For å regnes som en «større» virksomhet som kan få plikter etter åpenhetsloven, må virksomheten enten være et foretak av allmenn interesse etter regnskapsloven § 1-6, eller på balanse-

dagen overskride grensene for minst to av følgende tre terskler:

1. Salgsinntekt: 70 millioner
2. Balansesum: 35 millioner
3. Gjennomsnittlig antall ansatte i regnskapsåret: 50 årsverk

1. november 2024 trådte endringer i regnskapsloven og åpenhetsloven i kraft. Før endringene var det samsvar mellom virksomheter som var «større» etter åpenhetsloven og foretak som ikke var «små» etter regnskapsloven. Tersklene i regnskapsloven er nå oppjustert, mens tersklene i åpenhetsloven er uendret. Terskelverdier for små foretak i regnskapsloven er nå salgsinntekt på 168 millioner, 84 millioner kroner i balansesum og 50 årsverk. Det er derfor ikke lenger samsvar mellom virksomheter som er større etter åpenhetsloven og virksomheter som nå ikke er små etter regnskapsloven.

Tidligere ble en virksomhet også regnet som større hvis den var et «stort foretak» etter regnskapsloven § 1-5, uavhengig av om den overskred tersklene i åpenhetsloven. Etter 1. november viser åpenhetsloven til regnskapsloven, ny § 1-6. Det innebærer at virksomheter som er «foretak av allmenn interesse» etter regnskapsloven, ny § 1-6, alltid vil regnes som «større virksomheter» etter åpenhetsloven. Finansdepartementet legger til grunn at dette vil påvirke et lite antall virksomheter.

2. Har virksomheten opplyst i årsberetningen hvor redegjørelsen etter åpenhetsloven er tilgjengelig?

Virksomheter må opplyse i årsberetningen hvor redegjørelsen etter åpenhetsloven er offentlig tilgjengelig. Henvisningen skal gjøre det mulig for enhver å finne frem til redegjørelsen, og må derfor være så presis som mulig. Dersom årsberetning avlegges før redegjørelsen som dekker den samme perioden offentliggjøres, må en opplyse

hvor den forrige offentliggjorte redegjørelsen er tilgjengelig. En kan også opplyse om hvor den kommende redegjørelsen vil bli gjort tilgjengelig, men dette er ikke et krav.

Åpenhetsloven § 5 (3) viser nå til at redegjørelsen kan inngå i årsberetningen. Tidligere viste den til at redegjørelsen kan inngå i redegjørelsen om samfunnsansvar. Redegjørelse om samfunnsansvar er nå erstattet med nye krav til bærekraftsrapportering i regnskapsloven. Finansdepartementet har overlatt til Barne- og familiedepartementet å vurdere om rapporteringskravene i åpenhetsloven § 5 skal tilpasses de nye kravene til bærekraftsrapportering i regnskapsloven.

3. Har virksomheten publisert en redegjørelse lett tilgjengelig på sine nettsider?

I tillegg til å ta inn en henvisning i årsberetningen om hvor redegjørelsen etter åpenhetsloven er tilgjengelig, må virksomheter også faktisk offentliggjøre redegjørelsen på sine nettsider. Redegjørelsen skal publiseres innen 30. juni hvert år. Den må være datert, signert og angi hvilken periode en rapporterer for.

I 2023 kontrollerte vi i en enkeltaksjon 500 virksomheter. Kontrollen viste at én av fem virksomheter manglet redegjørelse på sine nettsider. En del har publisert informasjon om åpenhetsloven på nettsidene.

Over 100 virksomheter fikk brev fra oss med veiledning om hva de må gjøre for å oppfylle lovens krav. Vi jobber kontinuerlig med å følge opp og kontrollere virksomheter, og virksomheter som ikke følger lovens plikter, risikerer sanksjoner.

Kontrollene våre viser videre at mange konsern ikke har fått med seg at rede-

gjørelsen må offentliggjøres lett tilgjengelig på nettsidene til hvert av selskapene i konsernet.

I tillegg til den årlige redegjørelsen må virksomheten offentliggjøre en oppdatert redegjørelse dersom det oppstår vesentlige endringer i risikovurderingene til virksomheten. Dette kan for eksempel være aktuelt ved utbrudd av krig i et land hvor virksomheten har aktivitet, eller at virksomheten trekker seg ut av eller går inn i et høyrisikoland.

I vårt tilsynsarbeid er vi opptatt av at virksomheter er åpne om negative konsekvenser, herunder hva de har funnet, og hvordan en følger det opp. Vi oppfordrer derfor også revisorer til å stille spørsmål til virksomheter som oppgir at de ikke har funnet noen brudd på menneskerettigheter eller andre negative konsekvenser hos seg eller i sin leverandørkjede.

4. Sjekk om redegjørelsen er signert på riktig måte

Redegjørelsen skal underskrives i tråd med regnskapsloven § 3-5 om undertegning av årsregnskap og årsberetning. Hvem som skal underskrive redegjørelsen, avhenger av organisasjonsform. Som regel vil det være styret og daglig leder som må underskrive. Elektronisk signatur vil, på samme måte som for årsregnskap og årsberetning, være tilstrekkelig.

Ved felles redegjørelse i konsern må alle selskaper som har plikter etter åpenhetsloven i konsernet, og som redegjørelsen dekker, signere redegjørelsen. Hvis ett eller flere datterselskap har plikter etter loven, vil det ikke være tilstrekkelig at kun morselskapet underskriver.

Det er også viktig å merke seg at alle krav til redegjørelsen må være oppfylt for hvert enkelt selskap i konsernet som har plikter etter åpenhetsloven. Dette gjelder både formelle krav og krav til innhold.

5. Sjekk at virksomheten har rutiner for å svare ut informasjonskrav

Virksomhetene som omfattes av åpenhetsloven, må ta imot alle skriftlige forespørsler om informasjon, uavhengig

av på hvilken måte disse sendes. Virksomhetene skal svare på informasjonskrav innen rimelig tid, og senest innen tre uker etter at de ble mottatt.

Mange virksomheter velger for eksempel å ha egne

e-postadresser eller skjemaer for spørsmål om åpenhetsloven på sine nettsider. Virksomheten plikter også å ta imot brev som sendes til deres adresse, eller som leveres fysisk ved et utsalgsted eller kontor.

Veiledning

Forbrukertilsynet fører tilsyn med åpenhetsloven på mange ulike måter. Vi bruker i stor grad veiledning og dialog som virkemiddel. Vi veileder bredt gjennom våre nettsider, som oppdateres fortløpende. Dersom du ikke finner svar på våre nettsider forbrukertilsynet.no/apenhetsloven, er det mulig å sende oss en veiledningshenvendelse via nettsidene.

For å følge opp at virksomheter følger loven, fører vi også tilsyn ved å behandle enkeltsaker. [Du finner avgjørelser og vedtak knyttet til åpenhetsloven her.](#) Forbrukertilsynet har høsten 2024 gitt en virksomhet et overtredelsesgebyr på kr 450 000 for brudd på åpenhetsloven. Dette

er blant annet for å sikre at virksomheten følger reglene i åpenhetsloven, og for å markere at lovbrudd får konsekvenser.

Evaluering av åpenhetsloven

Det kan videre være verdt å merke seg at Barne- og familiedepartementet har startet arbeidet med å evaluere åpenhetsloven. I 2024 innhenter departementet mer kunnskap om hvordan loven har virket så langt. Det er satt i gang to utredninger, som gjennomføres av KPMG og Forbruksforskningsinstituttet SIFO (OsloMet).

Evalueringen vil blant annet ha fokus på lovens effektivitet, om flere virksomheter bør omfattes av loven, og om lovens virkeområde bør utvides til også å gjelde for eksempel miljøpåvirkning. Åpenhetsloven evalueres også i lys av relevant EU-regelverk som [Aktsomhetsdirektivet \(CSDDD\)](#) og [Direktivet om bærekraftsrapportering \(CSR\)](#). For revisor vil det særlig være relevant å følge med på vurderingen av forholdet mellom åpenhetsloven og regnskapsloven, og tersklene for å anses som en større virksomhet.

Hold deg oppdatert og følg med på mulige endringer fremover. Ta ansvar og bidra til at menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold respekteres!

Aktsomhetshjulet

Åpenhetsloven skal fremme virksometers respekt for menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold, samt sikre allmennheten tilgang på informasjon. Loven pålegger blant annet virksomhetene en informasjonsplikt og en plikt til å gjennomføre aktsomhetsvurderinger som skal redegjøres for i en rapport som legges frem.

Aktsomhetsvurderinger består av seks trinn, og er en kontinuerlig prosess som må gjentas igjen og igjen.

